

LITIJSKI predilec

GLASILO PREDILNICE LITIJA

Leto XIV.

Litija, januar 1973

Številka 1

DS sprejel proizvodni in finančni plan

Delavski svet je na svojem 26. rednem zasedanju dne 27. decembra 1972 med drugim potrdil tudi proizvodni in finančni plan za letošnje leto. Člani delavskega sveta so sprejeli še nekatere druge odločitve, o katerih pa poročamo v posebnih člankih.

SINTETIČNA IN VIŠJE ŠTEVILKE BOMBAŽNE PREJE

V preteklem letu smo po prvih ocenah proizvedli 3587 ton bombažne kardirane preje in 220 ton česane preje. Plan predvideva za letošnje leto 3531 ton bombažne kardirane in 350 ton bombažne česane preje. Sintetične preje naj bi letos proizvedli 1978 ton, lani smo jo 1963 ton. Proizvodnja stanične preje naj bi se letos povečala za 18 ton in sicer od lanskih 280 ton na 298 ton letos.

Skupaj naj bi letos proizvedli 6157 ton preje, 107 ton več kot lani. To povečanje znaša 2%. Poprečna številka naj bi bila letos 32,5. Poudarek bo na proizvodnji sintetične preje in višjih številkah bombažne. Plan predvideva v bazi 6232 ton enojne preje.

Proizvodnja naj bi se povečala tudi v sukalnici, temelji

pa na novih kapacitetah. Povečanje od lanskih 2350 ton na 2500 ton znaša 150 ton ali 6 odstotkov.

Plan za previjalnico pa je naslednji: proizvodnja previte preje naj bi letos dosegla 2800 ton, lani smo previli 2160 ton preje. Predvideno povečanje 640 ton ali 30% temelji na predpostavki, da bodo v zadnjem četrtletju letošnjega leta začeli obratovati avtomatski previjalni stroji. Poprečna številka previte preje naj bi bila letos nekoliko nižja kot lani, ko je bila 38,0, letos pa naj bi dosegli 37,1.

Za opravljanje zastavljenih nalog bo podjetje potrebovalo poprečno 1070 zaposlenih, 25 več kot jih je bilo lani.

Plan predvideva tudi porast produktivnosti in sicer: v predilnici za 2%, v sukalnici za 7%, v previjalnici pa za 29%.

CELOTNI DOHODEK

Isti elementi, ki bodo vplivali na porast proizvodnje, bodo vplivali tudi na porast

celotnega dohodka. Po programu se bi gibal celotni dohodek in njegova razdelitev takole:

	v 000 din		
	1971	1972	Plan 1973
Celotni dohodek	140.141	194.500	202.500
Porabljena sredstva	94.931	131.294	137.700
Amortizacija	9.552	13.000	16.000
Povečanje dohodka	+ 109	+ 205	—
Dohodek	35.767	50.411	48.900
Ostaneček za sklade	7.657	11.500	7.500

Celotni dohodek bo v letu 1973 nekoliko višji od ocene lanskega leta. Vendar pa bo prišlo v letošnjem letu do podražitve energije, transporta, kar pa bo prav gotovo vplivalo na dohodek podjetja.

V letu 1973 je predvideno zvišanje amortizacijske stopnje od 20 na 25% za delovne priprave. Tudi ta postavka bo vplivala na dohodek podjetja. Po programu bo dohodek podjetja zaradi gornjih navedb za 3,2% nižji.

Povečana stopnja za stanovanjsko izgradnjo od 6 na 9

odstotkov, ter povečanje postavk pogodbenih, zakonskih obveznosti in povečanje osebnih dohodkov, bo povzročilo, da se bodo sredstva za sklade zmanjšala od 11,500.000 din na 7,500.000 din.

OSEBNI DOHODKI

Komisija za samoupravne sporazume je dobila priporočilo, da morajo osebni dohodki naraščati počasneje od rasti družbenega proizvoda, oziroma da rastejo skladno z rastjo produktivnosti. Za letošnje leto predvidevamo 4% porast produktivnosti in ravno toliko naj bi se povečali tudi osebni dohodki zaposlenih. Lani so se osebni dohodki povečali za 29%. Poprečni mesečni zaslužek se bo povečal od 1832 din lani na 1905 din letos (brez nadurnega dela).

INVESTICIJE

Člani delavskega sveta so bili samo okvirno seznanjeni z investicijskim načrtom za letošnje leto. Tej problematiki bo posvečena še ena seja delavskega sveta. Letos bomo dogradili in uredili novo halo za normalno proizvodnjo, dokupili bomo še nekaj sukalnih strojev. Kupili bomo nove kotle za našo kotlarno in jo preuredili. Večji izdatek bo tudi ureditev kompresorske postaje. Delavski svet je že določil sredstva, ki jih bomo prispevali za gradnjo nadvoza. Poročali smo že, da je delavski svet odobril 120 milijonov din.

Za vse navedene investicije bomo potrebovali približno 2,5 milijarde starih din. To pa je vsota, ki je na meji naših finančnih zmogljivosti, zato bomo iskali vse možnosti za najetje kreditov pri bankah.

Urejena malica — urejen odmor

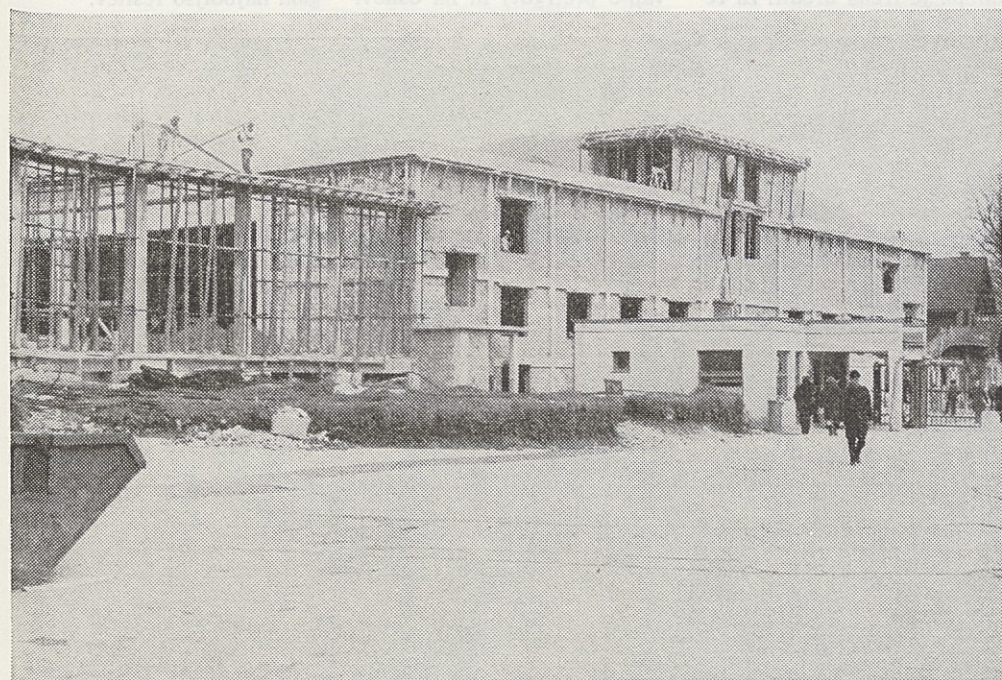
Delavski svet podjetja je na zadnjem lanskem zasedanju sklenil, da se za vse zaposlene na jutranji izmeni pripravi topli obrok. Zaposleni hodijo malicat v menzo, ni pa ukinjena dostava sendvičev in hladnih pljač v proizvodnjo. Že na seji delavskega sveta je bilo poudarjeno, da je to šele začetek in da bo praksa narekovala še drugačne rešitve.

Bistvo je, da smo začeli. Brez dvoma bo še dovolj problemov, ki jih bo treba sproti reševati. Z uvedbo toplega obroka smo rešili tudi vprašanje odmora na jutranji izmeni. Stroji v vseh proizvodnih oddelkih se za pol ure ustavijo, ne oziraje se, če gre posluževalec v menzo ali ne.

Doslej se je velikokrat dogajalo, da so nekateri zaposleni prebili v garderobi več časa, kot ga jim v enem delavniku pripada. Čas za malico ni bil odrejen in to so nekateri »dobro« izkoristili.

Polurni zastoj v proizvodnji pomeni dnevno določeno število kg preje manj. Tovarna menzi tudi regresira topli obrok — torej je v prvem trenutku izguba dvojna. Toda vodstvo proizvodnega sektorja meni, da se polurni izpad proizvodnje lahko nadomesti z boljšo organizacijo, h kateri bo precejšen del doprinesel urejen odmor, čeprav za začetek samo na jutranji izmeni.

Stvari so se premaknile z mrtve točke. Ne smemo misliti, da smo našli idealno rešitev. Če bo kaj zaškripalo, pa tudi ne smemo reči nič več in se vrniti nazaj.

V investicijskem načrtu za letošnje leto je predvidenih precej sredstev za dograditev in ureditev naše nove hale. Gradbeno podjetje Beton bo vsa dela, razen zunanjšega ometa, končalo do 1. maja letos. Prvi stroji naj bi v novi hali stekli za letošnji tovarniški praznik, kar bo brez dvoma velika delovna zmaga našega kolektiva

PO 2162/1978

Kako doseči stimulatívno

Komisija za norme je na svoji 1. seji pregledala stanje norm v posameznih proizvodnih oddelkih in širšo problematiko nagrajevanja.

Uvodoma je razpravljala o tem, da je vprašanje norm na splošno obravnavano preozko, medtem ko so dejansko ta dela povezana z organizacijo proizvodnje, kot so: določanje tehničnih elementov (izbira glede na material in produktivnost najprimernejših hitrosti in drugih nastavitvenih elementov), priprava operativnih planov, kontrola stanja strojev, urejanje nagrajevanja in uvajanje različne nove evidence. Posledica tega je, da so primarnega pomena omenjena dela, medtem ko je sam izračun norm glede na obseg del drugotnega pomena. Zato je postavljanje ustreznih norm za oblikovanje realnih OD zahtevnejši in obsežnejši posel, zlasti v današnjem času, ko so zahteve po popolnejšem nagrajevanju vse močnejše. Zato komisija meni, da je potrebno pri razpravljanju o normah govoriti predvsem o teh vprašanjih in ne zgolj o samem izračunu, kar ustvarja videz, da je mogoče ustrezne norme postaviti v izredno kratkih rokih.

Pregled norm po posameznih oddelkih je pokazal naslednje:

Predpredilnica:

V tem oddelku so bile sedanje tehnične norme vpeljane marca leta 1972. Na osnovi norm bombažnih flyerjev se sestavlja tudi količinski operativni plan predpredilnice bombaža, s katerim je vsklajena hitrost mikalnikov in norme na raztezalkah. Operativni plan je tudi osnova za kolektivno nagrajevanje vseh tistih zaposlenih na izmeni, ki niso nagrajeni po individualni normi. Se naprej bo treba izpopolnjevati organizacijo dela, da bi povečali izkoristek predpredilnih strojev, ki predstavljajo ozko grlo predpredilnice. V predpredilnici kemijskih vlaken je izračun OD pokazal, da zaradi številnih menjav in pogostih zastojev

maksimalno 600 kg v 8 urah, zaradi tega je izkoristek flyerja izredno nizek, kar pomeni, da ta stroj več kot polovico obratovalnega časa ne obratuje. Komisija meni, da uvede tudi na teh strojih kolektivno normo, ki naj izhaja iz zmogljivosti mikalnika, ker odvajalne hitrosti flyerja ni mogoče več zmanjšati.

Pri nagrajevanju delavk na raztezalkah v predpredilnici bombaža so se pokazala odstopanja. Njihov vzrok je nesistematična menjava loncev na flyerjih. Glede na potrebe flyerjev je zlasti pri modri mešanici normirani izkoristek včasih zelo nizek (tudi 45%), kar je napeljalo delavke, da so same menjale lonce na flyerjih, prelagale pramen

Na osnovi norme bombažnih flyerjev se sestavlja tudi operativni plan predpredilnice bombaža

raztezalk nemoteno obratovanje predpredilnih strojev. Druga možnost je delitev števila raztezalk (ne 2×6). O tem bo komisija za norme razpravljala na naslednji seji.

V predpredilnici smo z uporabo novih norm uvedli tudi neto sistem vrednotenja normiranih količin pramena in predpreje. Na menjalnih kartonih je poleg norm v kg, km (Ha) in normiranega izkoristka v % vpisan tudi neto dinarski znesek za 1 normirano enoto. Vendar pa ni smo uspeli vpeljati dnevni izračun osebnih dohodkov, kar smo ob uporabi novih norm predvidevali. Vzrok za to je sistem izračuna OD, ki ga moramo v določenih elementih temeljito spremeniti, kar pa je treba urediti za ce-

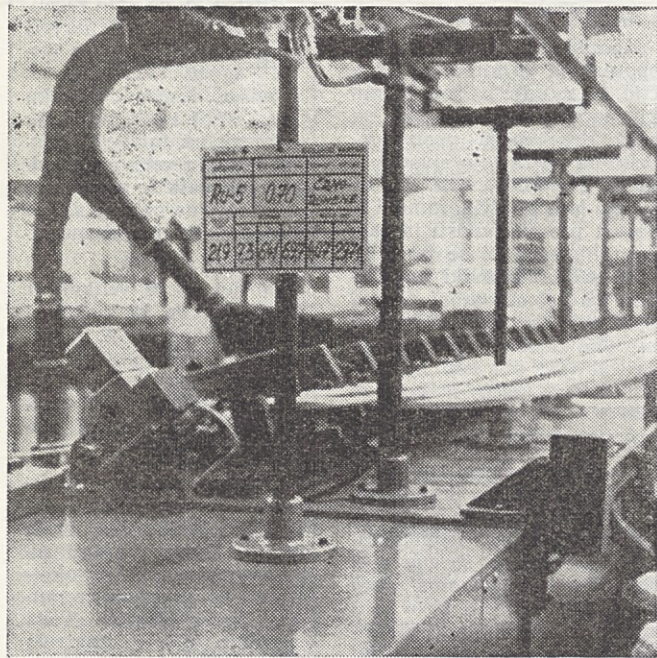
lotno podjetje in ne samo za en oddelek.

Predilnica:

V predilnici so norme postavljene na vseh strojih, tam kjer pa ni mogoče predpisovati vrtilnih hitrosti (ni kolektor motorjev) so izdelane tabele vseh variant od minimalnega do maksimalnega obsega odvajalnih hitrosti. Pomanjkljivost nagrajevanja po poseganju norm je v tem, da predice nagrajujemo po merilu, na katerega imajo omejen vpliv, ker je doseganje norm zlasti pri nižjih številkah odvisno predvsem od zasedbe snemalne kolone. Zaradi tega je ustreznejše nagrajevanje po kvaliteti dela (deformirani kopsi, prisukovanje pretrgov) in na osnovi

obremenitev posameznih delavk. Najpomembnejši element za določanje obremenitev je število pretrgov. Podatki zbrani s štetjem pretrgov proizvodnje celih snemov kažejo, da imamo v poprečju 120 PRETRGOV na 1000 vret. ur, vendar pa imamo zelo visoka odstopanja od te srednje vrednosti. Koefficient variacije pretrgov ima celo vrednost 46%, kar pomeni, da ima samo 68% predilnih vreten pretgre v območju od 74–186/1000 vret. ur, medtem, ko so na ostalih strojih pretgi izven teh meja. Glede na tako stanje (pri Nm 60 so minimalni ugotovljeni pretgi 60 in maksimalni 280/1000 vret. ur) bo seveda izredno težko izpeljati nagrajevanje po obremenitvah z določeno potrebno mero realnosti in pravičnosti. Kot primer naj navedemo, da je pri Nm 34 razlika v možnem obsegu posluževanja med 80 in 200 pretgi/1000 vret. ur (cca 400 predil. vreten). To pomeni, da predica v prvem primeru lahko posluhuje en stroj več. Komisija je mnenja, da bomo morali s kontrolo števila pretgov in primernim ukrepanjem držati pretgre na določenem nivoju in istočasno obseg posluževanja, kolikor bo mogoče prilagajati tako, da bodo vsi delavci bolj normalno obremenjeni (približno 90%).

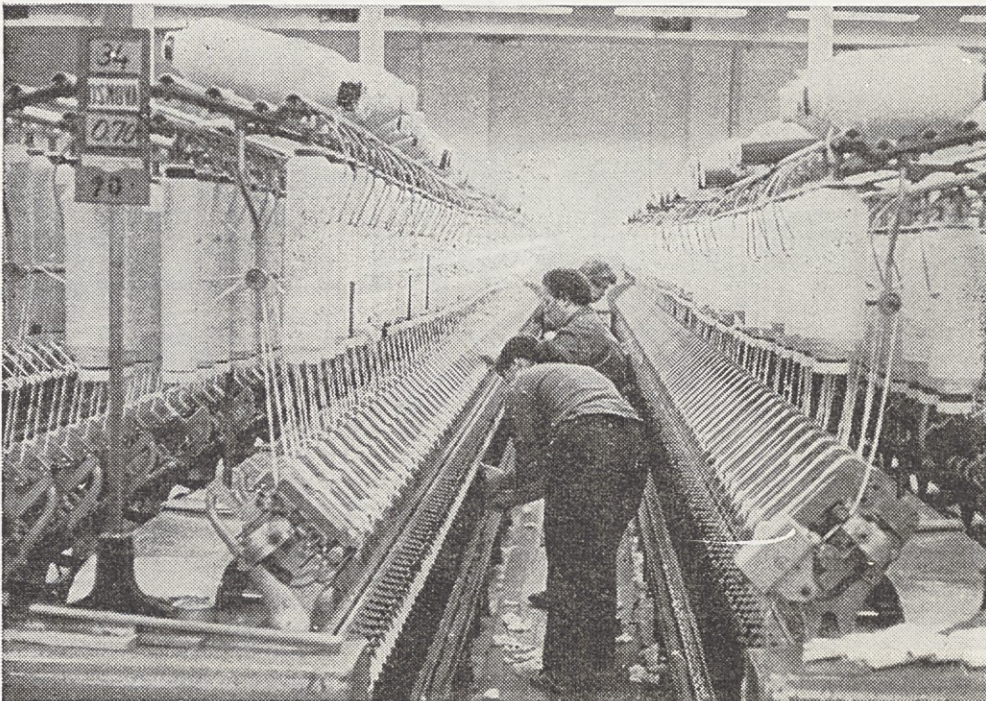
V predilnici bo treba urediti tudi nagrajevanje snemalk z istočasnim upoštevanjem tistih del, ki se nanašajo na snemanje (čiščenje strojev, pometanje — opravljanje ga snemalke) in se pri manjšem obsegu snemalne kolone izvajajo v manjši meri. O dokončnem oblikovanju obeh meril za nagrajevanje predic in snemalk bo razpravljala komisija za norme in predlagala najboljšo rešitev.

Menjalni karton na flyerju v predpredilnici. Poleg norm v kg, km (Ha) in normiranega izkoristka v %, je vpisan tudi neto dinarski znesek za eno normirano enoto

(izhajajo tudi iz različnega teka materialov, torej so tudi tehnološko pogojeni), ni možno delavce nagrajevati po individualnih normah. Te so sicer pripravljene, vendar smo iz omenjenih vzrokov uvedli kolektivno nagrajevanje. Za Hergeth mikalnik je značilno, da je zmogljivost predpredilnega stroja pri nizki številki cca 1500 kg v 8 urah, medtem ko je kapaciteta mikalnika

ipd., da bi čimbolj presegle normo, kar pa je seveda na naslednji izmeni povzročilo nenormalne zastoje. Nesistematična menjava loncev povzroča poleg nerealnih OD tudi neskladnost proizvodnje (zastoji flyerjev na eni strani in zastoji raztezalk na drugi). Rešitev je nagrajevanje delavk na raztezalkah na osnovi doseganja norm flyerjev, ker je končni cilj proizvodnje

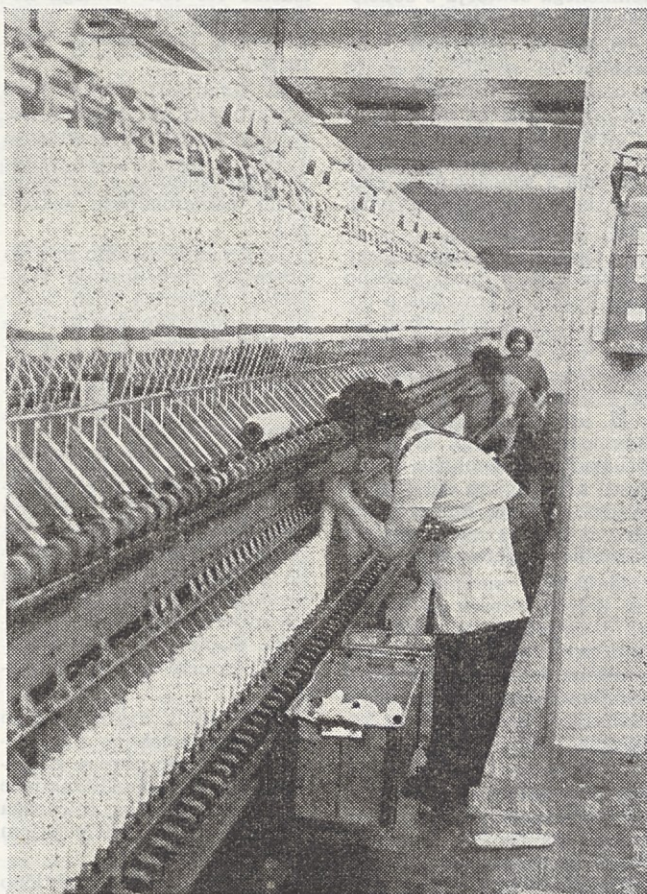
Pomanjkljivost nagrajevanja predic je v tem, da so nagrajene po merilu, na katerega imajo omejen vpliv — doseganje norm je odvisno od zasedbe snemalne kolone

nagrajevanje zaposlenih?

Sukalnica:

Pri določanju norm za sukalne stroje se istočasno dela na tem, da se zagotovijo in kontrolirajo taki nastavitveni elementi (hitrosti, tekači, gostota navijanja), ki omogočajo višjo produktivnost in ekonomičnost proizvodnje sukalne preje, ker so bile zlasti v tej fazi proizvodne hitrosti povsem slučajne, kar je onemogočalo določanje stalnih kalkulacij za enake številke in kvalitete.

Pri določanju norm za dvojične in previjalne stroje je bilo potrebno za določeno realnost in pravičnost nagrajevanja rešiti veliko posameznih problemov kot so: navijalne hitrosti, obseg posluževanja (število vreten), ugotavljanje gramature kopsov in števila pretrgov, nadalje rešiti problem deformiranih kopsov (izločanje takih kopsov) in norme prilagajati določenemu obsegu posluževanja. Pokazalo se je, da glede na veliko število menjav ne bo mogoče kombinirati različnih navijalnih hitrosti glede na različne številke in kvalitete. Organizacijski problem je predvsem v tem ali izhajati iz optimalne izkoriščenosti delovne sile ali iz optimalne izkoriščenosti delovnih sredstev (previjalnih in dvojičnih vreten). Glede na veliko pestrost proizvodnje, bomo v začetni fazi izvajali iz konstantnih hitrosti, kar pa na splošno ne bo omogočalo optimalnega izkoristka strojnih kapacitet niti delovne sile. V prvi fazi je poudarek na pravičnejšem nagrajevanju po delu, v drugi fazi pa se bodo reševala tudi vprašanja boljše izkoriščenosti strojev in delovne sile, ker je leto povezano z določenim operativnim planiranjem, ki ga pa danes praktično ni. Isto-

V predilnici bo treba urediti tudi nagrajevanje snemalk. Obseg posluževanja strojem v predilnici bo treba urediti, da bodo vsi delavci bolj normalno obremenjeni

časno so se reševala tudi vprašanja kontrole stanja in vzdrževanja strojev, dnevne evidence o izvršenem delu (kg previte ali dvojne preje), novo oblikovanje delovnega lista in ostala potrebna evidenca.

Problematika izračuna OD

Kot posebno vprašanje je komisija obravnavala sistem

izračuna OD, ker na splošno velja, da tudi najbolj urejene norme nimajo pravega stimulacijskega učinka. Vzrok za to je v mesečnem izračunu OD, ki onemogoča dnevno kontrolo pravilnosti evidence in izračuna oseb. dohodka. V sedanjem izračunu je praktično zelo težko ugotavljati pra-

vilnost evidence, ker se za obdobje enega meseca nazaj ne da več ugotoviti dejanskega stanja, napaka pa se pokaže šele tedaj, ko je OD že izračunan. Mesečni izračun OD vseh delavcev je na koncu meseca nemogoče kontrolirati, ker je po individualnem učinku nagrajevanih več kot polovica članov kolektiva. Druga pomanjkljivost je v brutto sistemu izračuna OD. Delavec kontrolira le končni netto znesek, ki predstavlja izplačani OD. Tu pa so zajeti poleg učinka že vsi dodatki; za nadurno delo (50 %, 70 %), za nočno delo, za barvno prejo, za obremenitev, za 4-izmensko delo, za neizostanek z dela, za redni dopust in za bolniški stalež. Kljub temu, da je OD posameznika celotni brutto znesek, pa delavci kot OD smatrajo le netto znesek, prispevke (skupaj 31,07 % brutto OD) pa ne pojmujejo kot svoj osebni dohodek. Poleg tega obstajajo v sedanjem izračunu določene nelogičnosti kot so: obračunavanje nadurnega dela, dodatka za barve in dodatka za 4-izmensko delo na osnovi doseženega učinka. Tako dobi delavka (vrednost delovnega mesta 325 točk) za eno naduro, če 100 % dosega normo, 3,20 din, če pa presega normo za 30 % pa 4,20 netto din na eno uro (to je 50 % dodatek), za nadure kjer je dodatek 70 % pa pri 100 % doseganju norme dobi 4,56 netto din, pri 30 %

evidenco in sam izračun precej relativna.

Glede na omenjene pomanjkljivosti zlasti pa zaradi odsotnosti resnične stimulatивnosti v sedanjem obračunu OD, je komisija mnenja, da je treba proučiti možnost dnevnega izračuna OD, kjer bi delavec lahko sam kontroliral (samokontrola) dnevno doseženi učinek in pravilnost evidence in obračuna OD. V okviru možnosti je treba rešiti tudi dnevni dinarski netto izračun doseženega OD. Delna uporaba takega obračuna v predpredilnici kaže, da je mogoče skoraj v celoti odpraviti abstraktnost sedanjega sistema, vendar pa je treba delovni list vskladiti z evidenco oddelka za obračun OD. Netto dinarski sistem na določeni stalni vrednosti (2,27 s. din za točko — predpredilnica) ne posega v delitev dohodka, saj se na koncu meseca dodaja dnevnemu izračunu tako imenovani variabilni del (kolektivni učinek), odvisen od celotne proizvodnje in fakturirane prodaje.

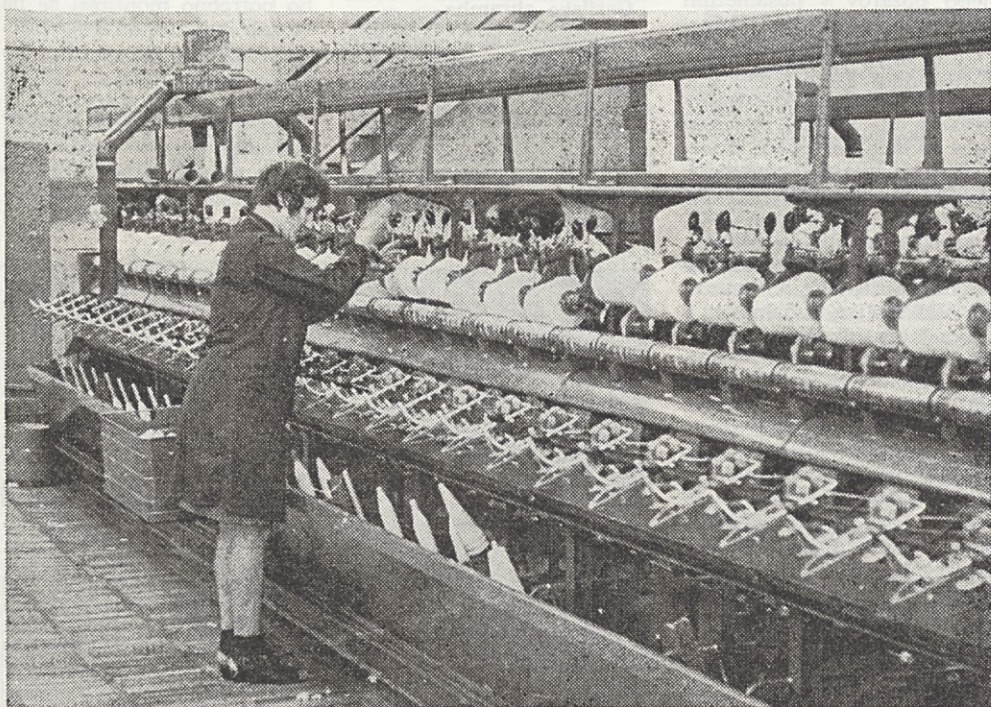
Ker to področje presega dejavnost komisije za norme predlagamo, da ta vprašanja nadalje rešuje komisija za sestavo pravilnika o delitvi dohodka in OD. Dosedanja dela na tem področju v predpredilnici in sukalnici so pokazala, da moramo vprašanje primerne sistema obračuna OD reševati za podjetje kot

Tudi najbolj urejene norme nimajo pravega stimulacijskega učinka. Vzrok je mesečni izračun osebnega dohodka, ki omogoča dnevno kontrolo. Mnogo dela v oddelku za izračun OD pa povzročajo najrazličnejši odtegljaji, ki se iz meseca v mesec spreminjajo

preseganju norm pa 5,85 netto din na uro. Še večje razlike nastajajo pri obračunu nadomestila za redni dopust. Za 14 dni rednega dopusta dobi delavka, ki dosega normo 100 % 631,32 netto din, delavka, ki pa normo presega 30 % pa 820,95 netto din. Razlika skoraj 20 starih tisočakov je vsekakor previsoka in lahko rečemo, da je v določeni meri tudi nepravilna, zlasti če izhajamo iz tega, da je izračunana stopnja učinka glede na

celoto in ne samo za posamezne oddelke. Če bomo uspešni vpeljati dnevni izračun na netto dinarski vrednosti bomo v sedanjem trenutku dosegli maksimalno možno stimulatивnost in s tem istočasno večjo produktivnost, zlasti pa bomo tekoče odpravljali vse pomanjkljivosti, ki se bodo pojavljale dnevno in ne samo ob mesečnem izračunu OD, ko so možnosti primerne ukrepanja minimalne.

Organizacijski problem v sukalnici je predvsem v tem ali izhajati iz optimalne izkoriščenosti delovne sile ali iz optimalne izkoriščenosti previjalnih in dvojičnih vreten

Stabilizacijski program podjetja

V mesecu novembru 1972 so bili številni sestanki kolektiva in družbeno političnih organizacij, na katerih je potekala razprava o vsebini pisma maršala Tita in Izvršnega biroja ZKJ o sprejetih družbenih stabilizacijskih ukrepih, ter razprava o gospodarskih rezultatih podjetja, doseženih v preteklem obdobju, o rezultatih prizadevanj na področju kvalifikacijske strukture podjetja, družbenega standarda in posebej še o doseženi stopnji razvoja samoupravnih proizvodnih odnosov v kolektivu.

Na teh sestankih se je na osnovi podrobne obravnave doseženih uspehov in prisotnih težav izoblikovala okvirna nadaljnja gospodarska politika in smernice za nadaljnji razvoj samoupravljanja in krepitve družbenega standarda, kakor tudi smernice za nadaljnjo politiko kadrovanja kolektiva.

Na osnovi dobljenih zaključkov in priporočil je bil nato izdelan osnutek okvirnega stabilizacijskega programa podjetja, ki vsebuje konkretne pomembnejše naloge in hkrati tudi izvajalce teh nalog. O osnutku programa je razpravljala delavski svet podjetja na 25. seji, ki ga je nato dopolnjena na svoji 26. seji (27. 12. 1972) sprejel kot vsebinsko primerne, ker ob angažiranju celotnega kolektiva z družbeno političnimi organizacijami, njegovo uresničenje zagotavlja doseg začetnih ciljev, tako na področju gospodarnosti, kot na ostalih dejavnostnih področjih kolektiva. Glede na gospodarsko in družbeno pomembnost začetnih ciljev podjetja, je DS sklenil vztrajati na doslednem spoštovanju in ažurnem izvajanju vseh programskih nalog in bo uresničevanje teh nalog tudi stalno spremljal.

Stabilizacijski program vsebuje kratkoročne in dolgoročne naloge. Njihovo uresničevanje je v letošnjem letu potrebno intenzivno nadaljevati in končati oz. pristopiti k njihovim izvršitvam.

Naloge so sledeče:

1. Intenzivno nadaljevati uresničenje pričete razširitve modernizacije kapacitet v sukalnici, pri čemer morajo biti tudi usposobljeni za aktivno delovanje z 9. 9. 1973 vsi avtomatski previjalni stroji Savio, osem klasičnih sukalnih strojev Allma in štirje DD sukalni stroji Allma. (Naloga: vzdrževalnega in proizvodnega sektorja)

2. Določiti in uporabljati optimalne strojne hitrosti, s katerimi se mora skupno z ostalimi nekaterimi uresničeni nalogami doseči proizvodnja na predilnih strojih v višini 20 g/vh pri Nm 34 in na sukalnih strojih v višini 65 g/vh pri Nm 34/2. (Naloga: tehničnega sektorja s sodelovanjem proizvodnega sektorja.)

3. Določiti minimalne količinske velikosti partij posameznega predelovalnega asortimenta preje in odpraviti proizvodnjo partij, ki so količinsko manjše od normalnih velikosti. (Naloga: komercialnega sektorja s sodelovanjem tehničnega in proizvodnega sektorja, ter ekonomskega biroja.)

4. Zmanjšati pogostost menjav asortimentov predelovalne preje, ki jih povzročajo slabe poslovne navade nekaterih kupcev. (Naloga: komercialnega sektorja.)

5. Pregledati stanje strojev in naprav, ter odpraviti ugotovljene pomanjkljivosti. (Naloga: vzdrževalnega sektorja s sodelovanjem proizvodnega sektorja.)

6. Organizirati preventivno kontrolo stanja strojev in naprav po programih in urnikih kontrole; povečati ažurnost odpravljanja okvar in drugih pomanjkljivosti. (Naloga: vzdrževalnega sektorja s sodelovanjem proizvodnega.)

7. Organizirati remontna popravila strojev in naprav po remontnih planih in uvesti v uporabo primopredajni prevzem remontiranih strojev in naprav. (Naloga: vzdrževalnega sektorja s sodelovanjem proizvodnega s.)

8. Raziskati in odpraviti vzroke za obstoječa objektivno pogojena proizvodna ozka grla. (Naloga: tehničnega sektorja s sodelovanjem proizvodnega sektorja.)

9. Raziskati in odpraviti vzroke za navidezna proizvodna ozka grla, ki jih povzročajo organizacijske pomanjkljivosti; vskladiti proizvodne zmogljivosti medsebojno povezanih proizvodnih delovnih faz. (Naloga: tehničnega sektorja s sodelovanjem proizvodnega sektorja.)

10. Organizirati in uporabljati kratkoročno planiranje proizvodnje. (Naloga: tehničnega sektorja s sodelovanjem komercialnega in proizvodnega sektorja.)

11. Organizirati opravljanje del po normiranih delovnih učinkih z uporabo tehničnih delovnih norm in dnevnega obračunavanja zasluga na vseh strojnih proizvodnih delovnih fazah; določiti optimalne velikosti posluževalnih območij in ustreznih velikosti dodatkov za delovno obremenitev. (Naloga: tehničnega sektorja s sodelovanjem proizvodnega sektorja.)

12. Proučiti obstoječe in izbrati najprimernejše načine za opravljanje neposrednih del na vseh strojnih proizvodnih delovnih fazah. (Naloga: tehničnega sektorja s sodelovanjem proizvodnega sektorja.)

13. Stalno in pravočasno spremljati kvaliteto surovin, polizdelkov in izdelkov in kvaliteto navitja, ter tekoče odpravljati tehnološke in druge vzroke, ki povzročajo kvaliteta odstopanja. (Naloga: tehničnega in proizvodnega sektorja s sodelovanjem komercialnega sektorja.)

14. Ugotoviti dejanski izkoristek surovin in proučiti možnosti za povečanje njihove koristne uporabe. (Naloga:

tehničnega sektorja s sodelovanjem proizvodnega.)

15. Proučiti asortiment proizvodov in izvršiti selekcijo z ozirom na njihovo ekonomičnost; razširiti asortiment proizvodnje efektivnih sukancev. (Naloga: komercialnega sektorja s sodelovanjem ekonomskega biroja in proizvodnega sektorja.)

16. Opraviti selekcijo kupcev z ozirom na njihovo plačilno sposobnost in pravočasno poravnavo finančnih obveznosti. (Naloga: komercialnega sektorja s sodelovanjem finančnega sektorja.)

17. Ustaviti prodajo izdelkov vsem kupcem, ki imajo pri podjetju nepokrite obveznosti s trajanjem daljšim od 90 dni. (Naloga: komercialnega sektorja s sodelovanjem finančnega sektorja.)

18. Tekoče spremljati višino dolgov kupcev in ustrezno ukrepati v primerih, ko leti presežejo vrednost dvomesečne fakturirane prodaje izdelkov. (Naloga: finančnega sektorja s sodelovanjem komercialnega sektorja.)

19. Zmanjšati zaloge surovin in izdelkov na normativne količine, ki znašajo za celotna vlakna 400 ton, celulozna umetna vlakna 70 ton, bombažna vlakna 700 ton in

izdelke 100 ton. (Naloga: komercialnega sektorja s sodelovanjem proizvodnega sektorja.)

20. Zmanjšati nedovršeno proizvodnjo na količine, katerih vrednost naj ne presega 3 milij. din. (Naloga: proizvodnega sektorja s sodelovanjem komercialnega sektorja.)

21. Proučiti metodo in nivo obstoječe organizacije podjetja, analizirati njen vpliv na gospodarske rezultate in pripraviti predloge za racionalnejše organizacijske rešitve. (Naloga: splošnega sektorja s sodelovanjem ostalih sektorjev.)

22. Proučiti obstoječi sistem nagrajevanja, analizirati njegov vpliv na delovno prizadevanje kolektiva in pripraviti rešitve na predloge za sistem, ki bo dajal vzpodbudo za doseganje večjih proizvodnih učinkov. (Naloga: ekonomskega biroja s sodelovanjem ostalih sektorjev.)

23. Proučiti kvalifikacijsko strukturo kolektiva in predložiti ustrezne ukrepe za doseg potrebne kvalifikacijske strukture. (Naloga: splošnega sektorja s sodelovanjem ostalih sektorjev.)

24. Organizirati praktično

priučevanje delavcev za opravljanje neposrednih posluževalnih del na strojnih proizvodnih delovnih fazah po izbranih načinih posluževanja strojev. (Naloga: tehničnega sektorja s sodelovanjem proizvodnega sektorja.)

25. Organizirati stalno usposabljanje novih delavcev za delo na ustrezni proizvodni delovni fazi. (Naloga: tehničnega sektorja s sodelovanjem proizvodnega sektorja.)

26. Organizirati družbeno politično izobraževanje in usposabljanje delavcev za samoupravljanje. (Naloga: splošnega s, v sodelovanju družbeno političnih organizacij.)

27. Izpopolnjevati notranjo zakonodajo. (Naloga: splošnega sektorja s sodelovanjem ostalih sektorjev in družbeno političnih organizacij.)

28. Intenzivno uresničevanje XV., XXI, XXII. in XXIII. ustavnega dopolnila. (Naloga: Komisije DS za vskladitev ustavnih amandmajev s sodelovanjem družbeno političnih organizacij.)

Delavski svet zaključuje program z ugotovitvijo, da je vesten odnos do dela in družbenih sredstev eden izmed pomembnejših stabilizacijskih ukrepov in zato poziva slehernega člana kolektiva, da tekoče in vestno opravlja stalna in občasna dela, da spoštuje red in disciplino in da varčuje z vsemi materiali ki jih uporablja pri svojem delu.

T. L.

Naloge požarnega varstva v letu 1973

Litijski predilec je v letu 1972 v 6. in 7. številki seznanil člane kolektiva s poročilom požarnovarnostne komisije in s protipožarnimi ukrepi v bombažni čistilnici.

Ob zaključku leta 1972 bom seznanil člane kolektiva z zanetki požarov v posameznih objektih in o nalogah požarnega varstva v letu 1973.

Zanetki požarov v letu 1972
Skupno je bilo 28 zanetkov požarov, ki so bili pogašeni že v samem nastanku. 14 zanetkov je bilo v oddelkih čistilnice in sukalnice. 10 zanetkov je bilo v predilnici, 2 zanetka sta bila na vilničarju in elektrokari (akumulatorski pogon), 1 zanetek je povzročil neizklopljen kuhalnik in 1 zanetek ogorek cigarete. Večina zanetkov je bilo pogašena s pomočjo ročnih gasilnih aparatov. Iz teh podatkov je razvidno, da spada naše podjetje v požarnovarnostno skupino I. stopnje. Večina zanetkov požarov bi lahko imelo katastrofalen obseg, z veliko požarno škodo, če bi jih pravočasno ne pogašili. Vsi zanetki požarov so bili takoj analizirani in odstranjene vse pomanjkljivosti.

Kakšne so perspektive požarnega varstva v letu 1973

Kadar kritično ocenjujemo posamezne pomanjkljivosti, moramo imeti pred očmi, da

razvoj podjetja še ni zaključen. Predvsem upamo, da bodo zaboji s cevkamj vskladiščeni ob novi previjalnici in sukalnici. Dokler se ne bo našlo prostora za te zaboje, je stanje nenormalno in neprimerno.

Gasilska shramba

Gasilska shramba je postala pretesna, posebno v zadnjem času, lko je v shrambi shranjena oprema enot civilne zaščite. Brez odlašanja bo potrebno po dograditvi »garaže« ob gasilski shrambi, dodeliti prostor za enote civilne zaščite.

Oddelek čistilnice in predilnice

Oddelek je dobro preskrbljen za primer manjših zanetkov požarov s kemičnimi gasilnimi sredstvi.

Stabilne požarne naprave bo potrebno montirati še na drugih čistilnih strojih, v katerih stabilne naprave še niso montirane.

Ob večjem požaru bi nastal večji problem pri odvažanju dimnih plinov, ker ob požaru klima naprave izključimo.

Upamo, da bodo zaboji s cevkamj dobili prostor ob novozgrajeni hali. Sedanje stanje je nenormalno in neprimerno!

Davčna disciplina se počasi izboljšuje

Država, republika in občina morajo dobiti za svoje potrebe določena sredstva, ki jih prispevajo občani. Skoraj čisto samosvoj pomen imata danes besedi davčna uprava, saj se nam zdi, da ta stalno bedi nad občani in jim odmerja višino dohodka. Davčna uprava pa je samo izvajalec politike, ki jo sprejemajo republike in občine. Ta mesec bo tudi precej naših delavcev moralo prijaviti svoj dohodek v minulem letu, ker bodo preseglj določen cenzus in bodo obdavčeni. Da bi podrobneje spoznali nekatere probleme litijske davčne uprave, smo za razgovor zaprosili načelnika davčne uprave skupščine občine Litija tov. Gustija GROŠLJA, ki vodi ta oddelek na občini že skoraj osem let.

Zmotili smo ga sredi dela. Komisija je reševala prošnje za odpis davčnih obveznosti in pogovor se je začel kar o tem problemu.

»Prošnje nam pošiljajo ostareli kmetje in pa tudi ostali kmetje ob različnih nesrečah, boleznih, raznih vlaganjih v gospodarstvo, itd. Lani smo prejeli 380 prošenj, kar predstavlja 95 % kmečkih davčnih zavezancev. Zapisnik komisije za odpis davčnih obveznosti potrdi svet za družbeni plan in finance pri občinski skupščini.«

— Kakšni pa so kriteriji za ugodno rešitev takšne prošnje?

»Kadar bi dosledna izterjava ogrozila obstoj družine, prošnjo vedno rešimo. Nobena skrivnost pa ni, če povem, da so med prosilci tudi takšni, ki poskušajo srečo, če bi slučajno šlo. Zato reševanje teh prošenj zahteva mnogo dela po terenu. Od prej ome-

njenih 380 prošenj smo jih zavrnilo 55, ugodno rešili 171, ostale so še nerešene. Skupno smo odpisali več kot 9 milijonov s. din. Zgovoren je tudi podatek, da v preteklem letu ni bilo pri kmetih nobene rubeža.«

— Zdi se mi, da je drugače plačevanje davkov bolj neredno kot redno vsaj pri nekaterih zavezancih?

»Davčna disciplina, ki se je privzgojila v letih 1958 do 1967, je slaba. Povzročili pa so jo takratni predpisi in pa odnos družbe do davčnih uprav. Zakoni, ki so izšli pred novim letom 1970 in pa pred kratkim, to disciplino izboljšujejo. Novi predpisi določajo, da se od nepravčasno plačanih davčnih obveznosti zaračunajo 12 % zamudne obresti, pri neopranenem prometnem davku in davku iz delovnega razmerja pa celo 34 % zamudne obresti — to pa je že 1 % dnevno.«

— Če pogledate obrtnike naše občine skozi prizmo davčne politike, se vam zdi, da jim ta daje dovolj stimulacije za obstoj in razvoj njihovih dejavnosti?

»Brez dvoma. Nova določila dopuščajo, da posamezne občine lahko določene obrti oprostitijo prometnega davka. Tu so mišljene obrti, ki jih v občini sploh ni ali pa so deficitarne. Pri nas so takšni obrtniki čevljarji, krojači, kovači, obrtniki, ki čistijo obleke, pa obrtniki, ki popravljajo gospodinjske aparate. V preteklem letu je bilo v občinskem merilu precej investicij v osnovna sredstva na obrtnem področju. Te investicije so se šteje kot odbitek pri odmeri davkov. Letos je z zakonom urejeno, da se vsa sredstva porabljenja za investicije, obdavčijo po najnižji stopnji. Prav tako so olajšave pri vajencih — za vsakega 10 %.«

— Davčna uprava skrbi za plačevanje davkov predvsem na privatnem področju. Kateri so še pomembnejše davščine, ki jih plačujejo občani, če jih gledamo skozi občinski proračun?

»Lahko začneva kar pri davku od skupnega dohodka občanov, ki ga bodo morali prijaviti ta mesec. V proračun je lani prišlo nekaj čez

10 milijonov s. din teh sredstev. Zasebni obrtniki so prispevali približno 80 milijonov, kmetje 22 milijonov, od stavb prispevajo občani 9 milijonov, prometnega davka od gostinstva in obrti je bilo okrog 40 milijonov, davka na posest gozdov 13 milijonov, itd. Manj pomembne davščine, gledano s proračunskega stališča, ne pa s stališča občanov pa so še: davek na stroje, orodje in inventar, davek od intelektualnih storitev, davek od dohodkov iz gozdov... Tu so še prispevki za zdravstveno in pokojninsko zavarovanje kmetov. Zanimivo, da je teh sredstev 5-krat več, kot jih kmetje prispevajo v občinski proračun. Za take kmete, ki tega ne morejo plačati, je občina prispevala še 6 milijonov.«

— Kaj davčni upravi povzroča največ težav?

»Hitro menjavanje predpisov, pa ne samo nam, ampak tudi drugim službam, obenem pa tudi veliko negodovanja pri občanah. Če navedem samo nekaj primerov: davek od stavb se je obračunaval šele po 25 letih, sedaj po 10 letih, samo ta sprememba nam je povzročila ogromno dela, obdavčenih je bilo naenkrat še 550 hiš. Vedno več obrtnikov v občini mora voditi knjige. Na naša ramena je v celoti padlo starostno zavarovanje kmetov. Davčna uprava odmerja samoprispevek zasebnikom in skrbi, da ga plačujejo delavci, ki so zaposleni v drugih krajih. Na drugi strani pa nismo imeli ustreznih kadrov, ker v srednjih in višjih šolah ni bilo nobene smeri, ki bi posebej pripravljala kandidate za delo na davčnih upravah. Poseben problem so pri nas tudi prostori, saj v eni sobi dela 6 ljudi. Ko pride stranka k nemu referentu, tudi ostalih 5 ne more delati. Storilnost pade najmanj za 20 %. Upamo pa, da se bodo letošnjo jesen stvari uredile, ker bo Pletilja izpraznila prostore ob občini in bodo adaptirani za celotno davčno upravo.«

— Ta mesec bo treba prijaviti skupni dohodek. Kakšni

so letos predpisi, je mogoče kaj sprememb?

»Občani bodo morali dohodek iz leta 1972 prijaviti do 31. 1. 1973. Obrazci bodo na voljo na davčni upravi. Skupni dohodek mora prijaviti vsak občan, ki je presegel 2 milijona in pol starih dinarjev, ne glede na to, če vzdržuje kakšnega družinskega člana in ne oziraje se, če bo davek plačal ali ne. K skupnemu dohodku se štejejo dohodki iz: delovnega razmerja, podaljšanega delovnega časa, civilno pravnega razmerja, pokojnin, katastrskega dohodka od kmetijskih zemljišč, prodaje lesa, obrtne dejavnosti, avtorskih pravic, — skratka vsi dohodki, od katerih se plačujejo davščine. Od skupnega dohodka se za vsakega otroka odšteje 1.200.000 s. din, za ženo in ostale vzdrževane družinske člane pa po 1 milijon din. Olajšave zaradi teh v postopku določa davčna uprava. Za prepoznane davčne napovedi bo davek povečan za 5 %, za tiste pa, ki davčne napovedi ne bodo vložili pa 10 %. Davčne zatajnitve se strogo kaznujejo, za manjše so predvidene denarne kazni, za večje pa zapor. Presežek od skupnega dohodka pa bo obdavčen po naslednji stopničasti lestvici:

do 500.000 s. din — 2 %,
od 500.000 do 1 milijona — 10.000 din + 3 % od presežka nad 500.000.—,
od 1 milijona do 1 milijona in pol — 25.000 din + 4 % od presežka nad 1 milijon,
od 1,5 milijona do 2 milijona — 45.000 din + 6 % od presežka nad 1,5 milijona.

Cenzus 2,5 milijona je ostal isti kot lani, ker mislimo, da tisti, ki več zasluži, naj tudi več prispeva. Povišana pa sta odbitka za otroke in vzdrževane družinske člane.«

— In kdaj bodo občani dobili odločbe?

»Ko bo davčna uprava opravila vse potrebne kontrole podatkov za vsakega davčnega zavezanca, bo sledila odločba. To bo verjetno aprila ali pa v začetku maja.«

T. Štrus

Prü šed strehi ne bo večjih ovir za montažo samodejnih prezračevalnih naprav, skozi katere bi se v primeru zažigljenja oddelka odvajali dimni plini.

Izvajanje preventivnih požarnih ukrepov

Vsi ukrepi s področja požarnega varstva ne bodo uspešni, če v prizadevanjih za večjo varnost ne bomo vsi sodelovali.

Največ požarov nastane iz malomarnosti. Dosledno moramo izvajati vse požarnovarnostne ukrepe. Večina požarov v oddelku čistilnice in predilnice nastane zaradi navitja kosmičev surovin okoli vrtečih delov strojev. To nas opozarja, da ne zanemarimo rednega čiščenja strojev in naprav.

Lep primer sodelovanja med sektorjem vzdrževanja in proizvodnim sektorjem je

vsakodnevno čiščenje čistilnih strojev, ki jih čisti čistilna kolona. Po uvedbi tega čiščenja še ni bilo večjega zanke na čistilnih strojih.

Dosledno kontrolno bomo morali izvajati nad vsemj vni odprtega ognja.

Odvrženi ogorek cigarete skozi okno stranišča na streho predpredilnice, ki je vnel odvžene mastne niti, nas opozarja, da odmetavamo ogortke cigaret v pepelnike.

Požrtvovalnost članom kolektiva pri gašenju v letu 1972 nam daje jamstvo, da bomo morebitne zanke požarov v letu 1973 že ob samem nastanku pogasili.

Izdelava požarnovarnostnih obrambnih načrtov

V letu 1973 stoji pred poklicnimi gasilci in drugimi strokovnimi službami pomembna naloga — izdelava načrtov požarne varnosti.

V požarnovarnostnih obrambnih načrtih morajo biti predvideni ukrepi v primeru požarov v posameznih oddelkih in objektih in to: potrebna gasilska sredstva, količina požarne vode, odvajanje plinov, način gašenja itd.

Vodstvo podjetja in samoupravni organi imajo posluš za požarno varnost. Od strokovnih služb, gasilskega društva in vseh članov kolektiva pa je odvisno, da bo vsakdo na svojem delovnem mestu svoje naloge in požarne ukrepe tudi izvajal.

F. L.

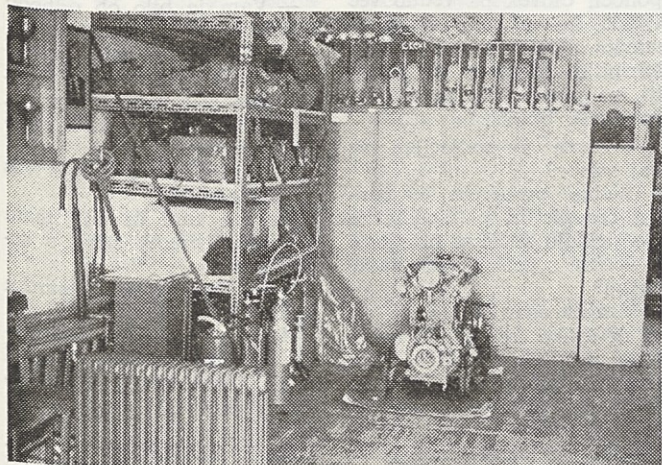
Prü šed strehi ne bo večjih ovir za montažo samodejnih prezračevalnih naprav, skozi katere bi se v primeru zažigljenja oddelka odvajali dimni plini.

Vodne razmere

Z montažo agregata za za silno razsvetljavo je bil omogočen priklon požarne črpalke v kotlarni na agregat. S tem ukrepom pa vprašanje rezervne vode še ni rešeno. Potrebno bo misliti na obnovo vodnega bazena.

Gasilske vaje

Ko bodo novosprejeti delavci obvladali osnove delnega napada, se bodo morale gasilske vaje preusmeriti v posamezne oddelke. Večina zankov požarov nastane v proizvodnih oddelkih. Za tovrstne vaje bo tudi več

Gasilska shramba je postala pretesna, posebno še sedaj, ko je v njej shranjena oprema enot civilne zaščite. Te enote bodo nujno morale dobiti svoj prostor

Predstavljamo vam

Malči Sekš

V preteklem letu smo v vsaki številki časopisa objavili razgovor s štirimi delavci. Letos je uredniški odbor odredil nekoliko drugače. Razgovor naj bi bil samo z enim zaposlenim, predstavil pa naj bi človeka in njegovo delo. Kako bomo uspeli, boste šele videli. Prva »žrtev« je bila naša blagajničarka.

Govorica jo izdaja, da ni rojena v Litiji. Sem se je preselila pred 22 leti, a govor rodne kraja, Preddvora pri Kranju, ji je še vedno ostal. Maturirala je v Kranju. Imena teh dveh krajev izgovarja s posebnim naglasom. Tu so ostala najlepša leta njenega življenja. Življenje v novem kraju se je kmalu privadila.

»Mislila sem, da bom ušla. Nikogar nisem poznala, to je bilo najtežje. V Kranju sem imela svojo družbo, znance in prijatelje.«

Nekaj, kar jo neprestano vleče na Gorenjsko, je še vedno ostalo v njej.

»V Gozd Martuljek grem zelo rada. Ali ni fantastičen pogled z Vršiča na gorske vrhove. Sklenila sem že, da bom začela hoditi v hribe. V Polšnik bi šla rada in pa na Kališe pod Storžičem, kjer je umrl moj brat.«

Morje jo ne zanima, v Novigradu je bila samo enkrat na izletu in še to čisto slučajno. Ko ji je mož iz avtobusa pokazal morje, je razočarana vprašala, kje pa je. S sivo megleno gmoto ni bila zadovoljna. Všeč ji je jasnost gorskih vrhov njene dežele.

Pogovor so prekinjali delavci, ki so hodili iskat osebne dohodke. Naša blagajničarka dela velikokrat več kot osem ur, svoje delo mora opraviti. Včasih se malo razburi, jezna ni nikoli. Pred izplačilom osebnih dohodkov dela teden dni po ves dan. Nadure dobi plačane samo včasih. Dovolj let že ima za pokojnino...

»... razmišljam, večkrat razmišljam, kaj bom delala potem, ko mi ne bo treba več v službo. Veste, pa nihče mi ne reče — včasih so takim pred penzijo kar namignili, če že ne naravnost povedali, da je čas, da gredo. Sicer ne bi rada, da bi bila osnova za mojo pokojnino deset let, ker bo potem precej

slabše poprečje kot zadnjih petih let, ko so bili osebni dohodki v redu.«

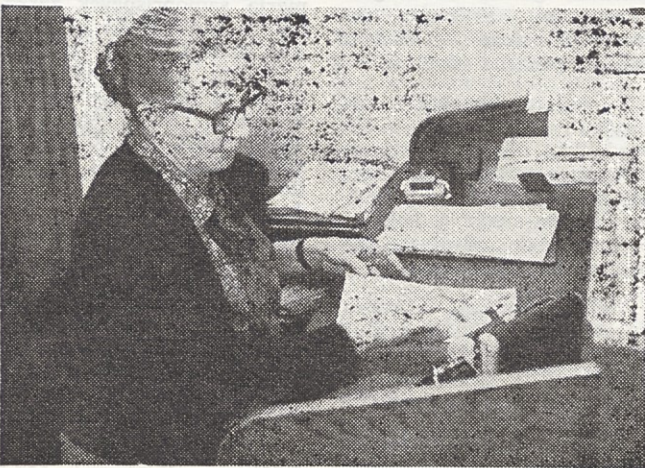
Prižgala je cigareto. Če bi jo človek poznal in bi jo potem videl s cigareto, bi bil presenečen. Ne vem zakaj, a tudi ona je istih misli. Kadi že dolgo vrsto let. Kolegica ji je svetovala, naj prižge cigareto, kadar bo živčna ob delu. In tako se je navadila.

»Kolegica je nehala, jaz ne morem. Kadar jo obiščem, pa nalašč prižgem cigareto, da ji smrdi po stanovanju, da jo tako malo spomnim, česa me je naučila. Pri njej nihče ne kadi, občudujem ljudi, ki imajo toliko moči, da se lahko odvadijo.«

Blagajna se je praznila. Kako lahko človek odnese delo enega meseca v enem samem žepu. Odhajali so zadovoljnih obrazov. Denarja je Malči navajena, dnevno ima z njim opravka. Pri zadnjem štetju ji je pri dvesto milijonih manjkalo le petdeset par.

Plača je mimo, tudi vsakdanjega dela je dovolj. Obračun potnih stroškov, različnih honorarjev, štipendij pa do povračil za zdravniške preglede novozaposlenih delavcev je njeno delo. Ta mesec bo še zaključni račun, ko bo potrebno pripraviti še več najrazličnejših podatkov.

»Bo že, če bomo zdravi, vse bomo naredili. Če

Ne vem, kaj bom delala, ko bom upokojena

se zvečer slabo počutim, si mislim takole: čez noč se bom odpočila, naspala, zjutraj bo boljše in je res.«

Lahno zamahne z roko. Svoja leta dobro skriva, svežino duha izražajo njene besede. Oglasil se je še kurir, poravnala sta nekaj računov in službe je bilo konec, no, ne službe, dela. Imela je prosto soboto, ki se je kot večina drugih spremenila v čisto navaden delovni dan. Sirena je zatulila poldne. Še pospraviti in zakleniti je morala, potem je odšla na kosilo.

Skoraj bi lahko rekel, da je iz železa. Dopusta že ni porabila več let, pa saj sploh ne šteje več. Ko bo odšla, bomo videli, kolikšno je bilo njeno delo.

Malči Sekš prešteva denar vsak dan

Upokojeni so bili

IVANKA TOMAŽIČ, delavka z najdaljšim delovnim stažem v našem podjetju, se je poslovila pred koncem lanskega leta. Dva meseca manj kot 36 let je prihajala na delo v predilnico.

»Začela sem 16. novembra 1936 in za Miklavža sem dobila prvo plačo. Kmalu mi je bilo jasno, da podjetja ne bom zapustila, ampak mu bom ostala zvesta, dokler bom lahko delala.«

Tudi po tolikih letih dela zanjo še ni počitka. Hčeri sta se rodila dvojčka in ona je sedaj njuna varuhinja.

»Če s hčerko ne bi bilo tako, bi še delala, počutim se slabše kot prej. Še vedno se spomnim, da bi šla nazaj.«

— Delali ste dlje, kot je potrebno za polno pokojnino. Veliko naših delavk pa odide predčasno v pokoj, ker ne morejo več delati, kje so

po vašem vzroku za takšne upokojitve?

»Vsi ljudje niso enako odporni, delo ponoči in še druge stvari. Priznati moram, da me je bolj izčrpavalo delo na jutranji izmeni kot delo

podjetju pa so tekla izredno hitro.«

HELENA OKORN je začela delati v oddelku predilnice leta 1936 le tri tedne za Tomažičevo. Ker pa so pred vojno delodajalci večkrat kar odjavili delavce, ima ona nekaj manj delovne dobe.

— Ko ste prišli v podjetje, ste kdaj premišljevali, da mu boste ostali zvesti toliko let?

»Kje pa. Mislila sem, da ne bom vzdržala niti štirinajst dni, vendar so se stvari odvijale precej drugače.«

— Bili lahko še delali na strojih, ki ste jih posluževali toliko časa?

»To pa prav gotovo ne, ni več tistega učinka. Človek tako ni zadovoljen s seboj in svojim delom in potem še težje in slabše dela. Ko nisi več zmožen, moraš iskreno priznati in oditi.«

— Vam je bilo ob odhodu v pokoj kaj dolgčas?

»Če bi bila v kakšnem tovarniškem stanovanju, bi mi verjetno bilo. Obdelujem vrt, urejum okolico hiše in tako čas teče.«

— Življenje v podjetju vas še kaj zanima?

»In me tudi še bo, imam še vedno precej stika s sodelavkami.«

— In kaj si v tem trenutku najbolj želite?

»Leta prinesejo nad človeka različne nadloge. Želim si edino zdravja, da bi se počutila vsaj tako, kot se sedaj.«

JOŽE ELTRIN je prišel v predilnico, ker v svojem poklicu ni našel dela, izučil se je namreč za mizarja pri

ponoči. Človek pa vedno več vzdrži, kot si misli in predstavlja. Moja mati je bila štirinajst mesecev na postelji, pa nisem bila za to niti en dan v bolnišnici.«

— Imate s podjetjem še kaj stikov?

»Redno preberem tovarniški časopis in pa sodelavke me pridejo večkrat obiskat.«

— Ste s pokojnino zadovoljni?

»Razočarana. Zdi se mi, da je za toliko let dela le nekoliko premalo. Zadnja leta sem bila precej v bolnišnici in to mi je tudi znižalo poprečje.«

— Če se ozrete nazaj, se vam zdi, da je 36 let hitro minilo?

»Doma je bilo hudo, leta v

Aktivnejša stanovanjska politika

Letošnje leto pomeni začetek ustvarjanja aktivnejše stanovanjske politike. Z njo naj bi uspešneje kot doslej reševali pereča vprašanja stanovanjskega standarda kot najpomembnejšega elementa družbenega standarda. Z novo politiko naj bi predvsem učinkoviteje in hitreje odpravljali stanovanjski primanjkljaj delavcev z nizkimi osebnimi dohodki, od katerih se danes mnogi nahajajo v za našo družbo nesprejemljivi socialnih položajih.

Za uresničitev teh ciljev so predvidene nove organizacijske oblike, najpomembnejša novost pa je ustanavljanje samoupravnih interesnih skupnosti (stanovanjskih) na področju posameznih družbenopolitičnih teritorialnih enot (občine, republike). Njihovo ustanavljanje ima namen, da se odpravijo naslednje pomanjkljivosti sedanje stanovanjske politike:

— neposreden interes delavcev, ki ustvarjajo največ sredstev za graditev stanovanj, doslej ni bil organiziran tako, da bi lahko po-

membneje vplival na stanovanjsko politiko na širšem občinskem področju.

— stanovanjska politika v delovnih organizacijah je bila pod močnim vplivom kadrovskih problemov, v veliki meri pa je bila odvisna tudi od stopnje razvitosti samoupravnih odnosov v delovnem kolektivu

— gradnja za trg ni mogla rešiti primanjkljaja stanovanj, ker je bila neorganizirana in draga. To je privedlo do porasta cen stanovanj in zaostajanja gradnje družbenih stanovanj, ter odmaknilo večino delavcev z nižjimi in poprečnimi dohodki od možnosti, da v doglednem času rešijo svoj stanovanjski problem

— sredstva za gradnjo stanovanj so bila razdrobljena in so se samo delno združevala in plemenitila z družbenimi stanovanjskimi sredstvi pri poslovnih bankah

— zaradi neustreznega mehanizma so družbena sredstva nekontrolirano odtekala predvsem v roke zasebnikov, ki so si gradili stanovanja vi-

sokega standarda, medtem ko za delavce z nižjimi osebnimi dohodki ni bilo stalnih namenskih sredstev. Zato je pomanjkanje stanovanj najbolj pereče prav pri teh kategorijah

— sistem družbene pomoči pri plačevanju najemnin (subvencioniranje), ki ne upošteva dohodkov, je povzročil prelivanje družbenih sredstev predvsem v žep materialno bolj stoječih stanovalcev, ki so navadno imeli tudi večja in bolj opremljena stanovanja

— hišni sveti niso bili dovolj aktivni, ker niso imeli pravice odločanja niti o najdružnejših vzdrževalnih delih. To odločanje se je usmerilo v stanovanjska podjetja, kar je vzbujalo negotovanje in kritike.

Za odpravo navedenih pomanjkljivosti dosedanje stanovanjske politike so že tudi na področju litijske občine sprejeti nekateri konkretni ukrepi, najpomembnejši so:

— določitev najnižjega odstotka sredstev za razširjeno reprodukcijo in družbeno po-

moč v stanovanjskem gospodarstvu občine

— obvezni prispevek za solidarnostni stanovanjski sklad

— obvezno izločanje sredstev za usmerjanje stanovanjske izgradnje.

Glede na pomembnost teh ukrepov so v nadaljevanju podane njihove glavne značilnosti.

NAJNIZJI OBVEZNI PRISPEVEK ZA STANOVANJSKO GRADNJO

Na podlagi dogovora med posameznimi podjetji na področju litijske občine je podpisana samoupravni sporazum, ki določa najnižji prispevek za stanovanjsko izgradnjo. V ta namen se mora izločiti obvezno najmanj 6% od bruto OD. Naše podjetje je že pred tem sporazumom izločalo 6%, kar vrednostno predstavlja današnjih 6,78%, ker so se bruto osebni dohodki zaradi spremenjenega davčnega sistema zmanjšali. Ko smo ugotovljali s kolikšnimi sredstvi bi razpolagali na osnovni 6%, smo ugotovili, da so ta sredstva glede na potrebe nezadostna. Zato je delavski svet sprejel predlog, da se izloča za stanovanjsko izgradnjo 9% od bruto OD. V zvezi z minimalnim prispevkom (6%) moramo omeniti še obvezne deleže tega prispevka in sicer ostane podjetju le 2,4% (40%), 1,8% (30%) se mora izločati v sklad z usmerjanje stanovanjske izgradnje, 1,8% (30%) pa v solidarnostni občinski sklad.

Ker pa smo se v našem podjetju odločili za 9% prispevki, vsa sredstva nad 6% ostanejo podjetju. Razvidno je, da se razpoložljiva sredstva podjetja, namenjena za stanovanjsko gradnjo, zelo povečajo, saj predstavljajo kar 225% sredstev, zbranih z obveznim prispevkom (6%).

Za leto 1972 velja še staro merilo za formiranje stanovanjskega prispevka (4,38%/1,62%), medtem ko so v naslednjih štirih letih sredstva oblikovana po novi vrednosti prispevka (9%). Sredstva, ki ostanejo na razpolago podjetju znesejo cca 883 starih milijonov, 273 milijonov bo moral prispevati v solidarnostni sklad in 273 milijonov za sklad za usmerjeno gradnjo.

SKLAD ZA USMERJANJE STANOVANJSKE IZGRADNJE

Naše podjetje bo v skladu s samoupravnim sporazumom izločilo v ta namen v petih letih cca 273 milijonov. Sredstva se bodo zbirala na posebnem občinskem skladu, z njimi pa bo razpolagal zbor vlagateljev. Uporabljala se bodo lahko za:

— gradnje novih stanovanjskih hiš
— nakup novih stanovanjskih hiš ali stanovanj
— za rekonstrukcijo obstoječih stanovanj in

— za gradnjo objektov komunalnih naprav.

Pravico do kredita iz teh sredstev bodo imeli:

— organizacije, ki združujejo sredstva in

— delavci, ki so zaposleni pri organizacijah, podpisnicah sporazuma.

Podrobnejše pogoje bo določal poseben pravilnik kreditnega sklada.

SOLIDARNOSTNI STANOVANJSKI SKLAD

Namen tega sklada je, kot je razvidno iz naslova, predvsem uvajanje sistema družbene pomoči za zaščito občanov z nižjimi osebnimi dohodki, ki svojega stanovanjskega problema ne morejo sami rešiti. Naše podjetje bo v srednjeročnem obdobju petih let v skladu s sporazumom prispevalo cca 273 milijonov starih din v ta sklad. Družbena pomoč iz tega sklada se bo dodeljevala:

— investitorjem, ki gradijo najemno stanovanje v družbeni lastini

— nosilcem stanovanjske pravice za delno nadomestitev stanarin

— občanom, ki gradijo ali kupujejo etažno stanovanje ali hišo in

— za premiranje varčevalnih vlog za stanovanje v poslovnih banki.

Značilno je, da bo nadomestitev stanarin znašala maksimalno 60% stanarine, in sicer le za stanovanja točkovana do 100 točk (razlika se ne subvencionira). Določen je tudi površinski normativ glede števila članov gospodinjstva, in sicer:

1 član	do 28 m ²
2 člana	do 42 m ²
3 člani	do 57 m ²
4 člani	do 66 m ²

za vsakega nadaljnjega pa še 10 m².

Pogoji za dodelitev stanovanja iz tega sklada pa so:

— da prosilec nima stanovanja

— da osebni dohodki prosilca in članov gospodinjstva ne presega 90.000 S din na osebo

— da prosilec še ni imel ustrezno rešenega stanovanjskega vprašanja.

Prednostno pravico bodo imeli prosilci, ki živijo že dalj časa na področju občine. Mladim družinam se bodo dodeljevala stanovanja največ za dobo 5 let. Zato bodo morali dostaviti zagotovilo delovne organizacije, da bo v tem času rešila njihov stanovanjski problem. Za subvencioniranje stanovanjskih najemnin je ekonomski inštitut za raziskave izdelal tabelo, katero gospodinjstvo glede na skupen dohodek in število članov ima pravico do subvencije in v kakšni višini.

Opisane spremembe so zagotovile, da smo res na prelomitvi, ko bomo stanovanjska vprašanja reševali z aktivno stanovanjsko politiko, ki bo omogočala ustrezne rešitve vlasti tisti socialni strukturi občanov, ki zaradi nizkih dohodkov v dosedanjem sistemu ni mogla ustrezno reševati svojih stanovanjskih problemov.

Kunstlerju. Delal je na raztezalnih in flyerjih. Pot ga je iz Litije vodila v kranjski Tekstilindus in nato k železnici. Po vojni je predilnica v Litiji potrebovala delavce in Jože se je vrnil zolpet v predpredilnico. Leta 1948 je postal mojster in ostal na tem delovnem mestu do upokojitve.

— In kaj delate sedaj, ko nimate več skrbi za vsakdanje delo?

»Zelo rad se sprehajam po okoliških gozdovih, da se naužijem svežega zraka, rad tudi balinam pri upokojencih in seveda hodim na nogometne tekme v Ljubljano.«

— Ste bili kdaj tudi sami nogometaš?

»Veliko sem igral po Sloveniji in Avstriji, še sedaj se nekdanji nogometaši Rudarja srečamo vsako leto.«

JULIJ MESIC se je izučil za ključavničarja, v našem podjetju je bil zaposlen 28 let, delal je v delavnici. Skrbil in trda bomba za vsakdanji kruh sta na licih pustili ostre zareze. Pogovarjala sva se na njegovem stanovanju, ki mu ga je dalo podjetje. Zadovoljen je z njim. Na ti-

ste težke čase, ko so bili doma štirnje otroci, žena pa v bolnišnici, so ostali samo še spomini, grenki spomini, ki ne bodo nikoli izbrisani. Nerad govori človek o težkih trenutkih, pa čeprav jih je davno preživel. Kadar pa spregovori, jih omeni zato, da bi mladi znali preценiti položaj, v katerem so danes.

Naša bombažna predilnica je prepletana z najrazličnejšimi cevmi, ki so jih izdelali štirje zaposleni v naših delavnicah in Julij je bil eden izmed njih. Ob teh delih je podjetje prihranilo precej deviznih sredstev. Julij jih je omenil le z nekaj besedami, kot nekaj čisto vsakdanjega. Težko življenje tudi njegovemu zdravju ni prizaneslo. Ko se je odločil, je odšel v pokoj. Dve leti mu še manjkata do polne pokojnine. Če se ne bo hrana preveč dražila, meni, da bo tudi s sedanjo pokojnino še kar šlo.

LUDVIK KOLMAN je bil izučen ključavničar, pozneje je dosegel še visoko kvalifikacijo. Večino let je delal v delavnici, nekaj časa je bil mojster v proizvodnji.

»Bolje je bilo v delavnici, pri delu z ljudmi so preveč trpeli moji živci.«

Ze kot otrok je sanjal, kako bo nekoč začel graditi svojo hišo in ta želja ga je potem spremljala, dokler je ne uresničil.

»Ko smo gradili, smo živeli iz rok v usta od plače do plače. Pozneje je bila gradnja mnogo lažja, takrat še niti vseh materialov nisem dobil, kadar bi želel, pa tudi zaslužil sem slabo.«

— Navajeni ste bili vsakdanjega dela, ki ga verjetno tudi z upokojitvijo ne boste popolnoma opustili?

»Hišo moram še dokončno urediti, prav tako tudi okolico.«

— Imate sedaj še kakšno posebno željo?

»Sodelavcem se zahvaljujem za darilo, ki so mi ga kupili, ko smo se poslovili.«

TEREZIJA WITVICKY je v podjetju delala 31 let, v pokoj je odšla predčasno.

»Mož je bolan in imam doma veliko dela. Sicer bi raje hodila na delo, ker bi več zaslužila, toda je že tako, ne da se pomagati. Ker imam doma toliko dela, mi ob odhodu iz podjetja ni bilo dolgčas.«

— Ste s pokojnino zadovoljni?

»Premajhna je, če bi dali še enkrat toliko, pa bi bilo komaj dovolj. Toda če bi bilo pri hiši zdravje, bi bilo tudi dovolj denarja.«

— V življenju so veselji in žalostni trenutki, kdaj pa se vam zdi, da je bilo najhujše?

»Prav gotovo takrat, ko smo se vselili v svojo hišo.«

— Se vam zdijo leta, ki ste jih preživel v podjetju dolga?

»Čeprav je bilo velikokrat zelo hudo, je hitro minilo. Na koncu se moram zahvaliti še vsem sodelavkam za lepo darilo ob slovesu.«

Dedek mraz med našimi najmlajšimi

Po več letih je ob novem letu tudi otroke naših delavcev obdaril Dedek Mraz. Otroci do 14. leta starosti so dobili pakete, vredne 60.— din, ki jih je pripravila ljubljanska Nama. Darila so bila različna za različne starosti fantov in deklet.

Program z dedkom Mrazom je pripravil litijski otroški vrtec. Toliko veselja in zadovoljstva marsikateri otroci že dolgo niso doživeli. Dedku

Mrazu v njihovem imenu že sedaj naročamo, da bi se otrok naših delavcev spomnil vsako leto.

Na zgornji sliki vidite dedka Mraza, ko govori otrokom. Na spodnji sliki je dedek Mraz, ko je začel deliti dobrote z bogato obložene mize. Na srednji sliki je »možak«, ki komaj nosi dedkovo darilo. Od zavitka kmalu ne bo ostalo nič, ostal pa bo lep spomin na mlada leta in Dedka Mraza.

Zobozdravstveni pregledi

V letu 1973 bo v Zobni ambulanti v podjetju vsem članom kolektiva pregledano zobovje.

Delavski svet podjetja je 13. 12. 1972 sprejel sklep, o obveznem preventivnem pregledu zob vseh članov kolektiva.

Zobozdravstveni pregled zajema splošen pregled in po želji čiščenje zobovja. Stroške pregleda plača podjetje.

S tem pregledom bo podjetje dobilo sliko o zobozdravstvenem stanju zaposlenih, kar bo pripomoglo k nadaljnjemu zdravljenju zob in bo vsakemu posamezniku v veliko korist. Vsi zaposleni bodo pravočasno obveščeni o pregledih.

Ali je preventivni zobozdravstveni pregled potreben in koristen?

V podjetju sprejemamo veliko novih delavcev. Na uvalnem seminarju marsikateri delavec zlasti dekleta trdovratno molčijo. Ob prisilnem nasmehu ugotovim, da jim manjkajo zobje in se zato počutijo prizadete. Vendar zobovje ni važno samo zaradi lepotnega izgleda. Z njim pripravljamo hrano za uspešno prebavo v želodcu in črevesju.

Njegovo važnost spoznamo še posebno iz fokalne infekcije (žarišče okužitve dlesni in zobne jamice), pri katerih vidimo, da so raznovrstne bolezni v zobovju čestokrat žarišča, ki povzročajo bolezni na drugih organih telesa.

V skrbi za zdravo zobovje ima zobozdravstvo dva huda nasprotnika in to zobno gnilobo in paradentozo (okužitve dlesni in zobne jamice). Statistika nam dokazuje, kako razširjena je paradentozna. Po izračunih boleha za to boleznijo v Sloveniji 40 % odraslih.

Pravilna in skrbna ustna higiena je predpogoj za preprečitev bolezni.

Izredno pozornost moramo posvečati temeljiti odstranitvi zobnega kamna. Če hoče-

mo imeti zdrave in lepe zobe, moramo preskrbeti za popravo vsega zobovja. Koliko prebavnih težav imamo prav zaradi neurejenega zobovja. Zato se nam stroški, ki jih imamo za doplačilo zobozdravstvenih storitev tudi izplačajo.

Splošni zobozdravstveni pregled, ki se ga bodo v l.

1973 udeležili vsi člani kolektiva, je lepa priložnost, da se odločimo za ureditev zobovja.

Zobozdravnica dr. Brecljeva dela v Zobni ambulanti vsak torek dopoldne in vsak četrtek od 13,30 ure dalje.

Za zdravljenje zob se lahko odločimo še pred preventivnim pregledom.

Tradicionalni ples predilcev

Kot vsako leto se bomo tudi letos zavrtili v dvorani na Stavbah na našem tradicionalnem plesu. »Ples predilcev« bo v soboto, 17. februarja z začetkom ob 20. uri. Za ples bo igral ansambel Bendžo 5, za jedila in pijačo pa bo poskrbela naša menza. Žrebali bomo vstopnice. Čakajo vas lepi dobitki. Vsi člani kolektiva lepo vabljeni, da bo to res »Ples predilcev«.

Priljubljeni odbor